

**OPONENTNÍ POSUDEK DIPLOMNÍHO PROJEKTU
VEŘEJNÝ PROSTOR SÍDLIŠTĚ /PRAHA – BOHNICE**

ŠKOLA ARCHITEKTURY AVU, ATELIÉR ŠIK

Student: Slavomír Peterka

Vedoucí práce: Prof. Ing. arch. Miroslav Šik, dr. h. c.

Oponent: Doc. Ing. arch. Pavla Melková Ph.D.

Zadáním práce bylo řešení veřejného prostoru sídliště Bohnice, a to zejména dvou vybraných hlavních ulic. Diplomant se nicméně nakonec zabývá jak celkem sídliště, tak množstvím rovin: kromě veřejných prostranství například i urbanistickou zástavbou či celkovou dopravní strukturou.

To na jedné straně není na závadu. Kvalitu veřejných prostranství totiž netvoří pouze, a ani primárně, detaily parteru (povrchy, mobiliář, stromy ...), ale urbanistická zástavba, vč. funkce domů, a infrastruktura, které tato prostranství vymezují. A pro nestabilizovaná modernistická sídliště platí násobně, že pokud tyto komponenty nevymezují veřejná prostranství kvalitně, nástroji parteru to nespravíme. Rozhodnutí diplomanta v tomto ohledu tedy považuji za správné – očekávala bych nicméně, že ho v úvodu takto či podobně zdůvodní.

Na druhé straně toto rozhodnutí způsobilo, že práce je plná velmi kvalitních dílčích námětů, které jsou sice propojené ideově, nejsou ale spojeny do jednoho celkového urbanistického návrhu shrnutého alespoň do architektonicko-urbanistické situace řešeného vybraného území – byť vzhledem k rozsahu s odpovídajícím zjednodušením detailu. I dotaženost jednotlivých námětů je kolísavá a nepodléhá v tomto smyslu hierarchické struktuře. Vzhledem k zadání by mi jako jedna z hierarchických cest přišlo například vyřešení celku vybrané části území do jedné míry detailu, a poté dotažení hlavních vybraných veřejných prostranství (např. dvě ulice viz. zadání) ve větším detailu.

Zformulování fungování návrhu jako celku občas nepomáhá také způsob prezentace. Struktura rozčlenění do jednotlivých kapitol podle nástrojů, pomocí kterých lze vylepšit kvalitu celku, je výborná a uživatele jasně a přehledně uvádí do hlavních myšlenek i cílů práce. Problém ale občas vystává ve chvíli, kdy bychom chtěli vidět způsob jejich použití v konkrétních lokalitách. Chybějící legendy, či základní vysvětlení k obrázkům, na co se vlastně díváme, kde se jedná o konkrétní návrh konkrétního místa (kterého?), a kdy se jedná pouze o referenční příklady odjinud („takto by to například mohlo vypadat“), chybějící půdorysy – či alespoň schémata, tam kde podstata řešení bez nich není zřetelná, rozpor mezi popisy a obrázky (např. u štítových přístaveb) apod.

I když kvalita návrhu je pochopitelně v obsahu, schopnost srozumitelně ho předat může být v praxi klíčová pro jeho úspěšné uplatnění.

Rozčlenění práce do jedenácti kapitol podle ideových nástrojů (principů), pomocí kterých by bylo možné vylepšit obytnou kvalitu napříč celým územím, tedy určitý návrhový metodický přístup, pro který se diplomant rozhodl, nicméně považuji za jednu z nejsilnějších kvalit práce. K dalším, kromě již dříve zmíněného rozhodnutí nezabývat se odděleně jen veřejnými prostranstvími, ale celkem, patří i formulování většiny z těchto nástrojů.

Správná je úvaha o homogenizaci individuální automobilové dopravy.

Kvalitní jsou koncepty revitalizace náměstí i „zelené ostrovy“.

„Infrastrukturních domy“ jsou v principu zajímavé řešení – nejsem si ale jistá, zda v konkrétním místě navržené využití může a má zabrat takto velké objemy. Myslím, že definované urbanistické objemy by měly poskytnout prostor dalším, jiným, funkcím, což ostatně diplomantem deklarovaná konstrukční univerzálnost predikuje a umožňuje. Za problém považuji délku – neprostupnost bloků. A poznámka na okraj: Diplomant zde používá jako argument vytváření polycentrického města, domnívám se ale, že se zde o polycentrické město nejedná, spíše jde o přispění k městu diversifikovanému.

„Štítové přístavby“ jsou skvělý nástroj. Nabídla bych jen ještě také ideální řešení, a sice celkovou konverzi fasád, která by přístavby pojmulu do jednotného celku – i když jsem si vědoma, že např. vlastnictví rozptýlené do jednotlivých bytových jednotek může takové řešení činit v praxi obtížným až nemožným.

„Zelený pás“ – výborný, jako princip (i když zatím se dozvídáme jen funkční cíle, nikoliv názor na urbanistickou a architektonickou formu).

„Alejová ulice“ – přínosný přístup a princip. Chybí ale půdorysy, byť schematické, bez kterých není možné – zejména v případě ulice, kde je klíčové typologické rozvržení – konkrétní řešení posoudit.

A i když si nejsem jistá, zda správně rozumím cíli formulovanému v zadání slovy „záměrem diplomantů při úpravách Bohnického sídliště je podpoření urbanistické idey bydlení v krajině na místo současného trendu primárního zahušťování urbanizovaného území.“, tak každopádně schvaluji i rozhodnutí diplomanta jako jeden z nástrojů vylepšení obytné kvality (nejen) veřejného prostoru použít zahušťování – novou zástavbou apod.

Jediným nástrojem, k němuž – resp. ke způsobu, jakým je formulován – mám větší výhrady, je kapitola „Vertikální domy“. Otázka výškových budov je sama o sobě polemická – do ní ale zde nechci zabíhat. Jedná se mi o vhodnost a způsob jejich použití v daném území, a především o argumentaci, kterou ho diplomant zdůvodňuje.

Východisko pro volbu „nástroje“ výškových budov (nezapomínejme, že cílem práce je hledat způsoby vylepšení obytných kvalit území), které diplomant uvádí, je „potřeba doplnit segment nadstandardního bydlení“. Za tímto cílem je ukrytý cíl srozumitelný, nicméně neuvedený, se kterým ale nelze nesouhlasit, a sice sociálně diversifikované město. Obvykle jsme postaveni do situace, kdy se snažíme mezi bydlení vyššího standardu vkládat bydlení pro nižší třídy až bydlení sociální. Ale i opačná situace, kterou diplomant řeší, je legitimní.

Zůstává nicméně několik zásadních otázek, jejichž zodpovězení, jako argumentaci pro zdůvodnění volby tohoto typu domů, bych od diplomanta očekávala.

Argument potřeby doplnění nadstandardního bydlení nemůže být sám o sobě důvodem pro volbu soliterních věžáků. Ta by měla být nejprve zdůvodněna především z hlediska urbanismu, kompozice prostoru, potřebné hustoty zástavby, kvality veřejných prostranství a obytné kvality místa celkově. Nadstandardu bydlení lze dosáhnout i v rámci jiné urbanistické struktury. Zkratka: nadstandardní bydlení = věžový dům, je navíc ošemetná sama o sobě. Jistě platí například pro v poslední době vznikající zástavbu po obvodě New Yorkského Central Parku. Nadstandard je zde obsažen v právu na výhled (sebraný ostatním domům i uživatelům veřejných prostranství). Takovou situaci ale jistě nemůžeme označit za pozitivní pro celkovou obytnou (a sociální) kvalitu místa.

Otázkou pro rozhodnutí je také vliv tohoto typu zástavby na kvalitu veřejných prostranství (hlavní úkol zadání diplomantovy práce). Modernistický přístup kombinace koncentrování zástavby do vysokých domů a získaných velkých volných ploch, přináší pro kvalitu těchto ploch řadu problémů (vlastnictví a s ním související udržitelnost a správa, nevymezenost domy a tedy chybějící služby, které veřejná prostranství oživují, apod). Pokud diplomant takové řešení volí, měl by formulovat, jakými výhodami tyto potenciální rizika vyvažuje, či jak je eliminuje a prokázat to alespoň na koncepčním návrhu těchto veřejných prostranství.

Kritiky, které tento posudek obsahuje, jsou myšleny spíše jako podnět pro diplomantovu další profesní práci.

Podstatné je, že diplomní projekt vykazuje velmi dobré pochopení smyslu zadané úlohy a komplexní uvažování, a nabízí řadu chytrých a architektonicky kultivovaně uchopených řešení, jejichž uplatnění si umím dobře představit i v praxi. To vše pak prokazuje poctivost přístupu, zájem a kreativitu diplomanta, díky kterým bude jistě přínosem pro architektonickou profesi.

Navrhuji udělení titulu MgA. a klasifikaci „výborně“.

V Praze dne 28. 08. 2021
Pavla Melková

